

СТИГМАТИЗАЦІЇ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Гузман О. А., Саппа Г.-М. М.

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

Стигматизація – негативне виділення суспільством індивіда (або соціальної групи) за певною ознакою з наступним стереотипним набором соціальних реакцій на цього індивіда (або представників соціальної групи). Для стигматизації мають значення не стільки характеристики індивіда, скільки історично усталені в конкретному суспільстві забобони, ідеологеми, які засвоюються в процесі соціального розвитку людей і стають частиною їхнього світогляду. Тому теорія стигматизації оперує трьома основними поняттями: стигма, упередження, дискримінація.

В процесі стигматизації трапляються й такі явища як самостигматизація та рольове поглинання. Люди, яким суспільство схильне чіпляти певні ярлики, нерідко самі приймають нав'язаний стереотип свого становища. Внаслідок цього вони адаптуються до відведеної їм ролі, стають залежними від впливу (або допомоги) інших, що призводить до соціального відчуження й посилення соціальної дезадаптації.

Латентний характер такого явища, як суїцидальна поведінка, значно обмежує можливості його систематичного соціологічного дослідження. Загальновідомі статистичні дані щодо кількості суїцидів, статево-вікових характеристик суїцидентів у суспільстві є лише «верхівкою айсбергу» цього соціокультурного феномену.

Стигматизація суїцидентів, безумовно, впливає на скритність процесів у цій групі та обмежує можливість цілеспрямованого впливу на неї з боку суспільства. Серед осіб, які страждають на психічні розлади, стигматизація є фактором, що сприяє розвитку суїцидальних думок. «Суспільне тавро» психічного розладу негативно впливає на індивіда та багато в чому залежить від того, чи була людина названа в суспільстві «психічно хворою». Соціальна стигматизація суїцидентів з непсихічними розладами переважає в мікросоціальному оточенні – пов'язані з проявами недовіри, осуду, посиленням контролю та зневагою. Крім цього, особи, які здійснили спроби самогубства, підпадають під суспільну обструкцію, що має давню історію ще з часів релігійної дискримінації.

Найбільш значущі наслідки стигматизації суїцидальної поведінки – обмеження можливості в отриманні професійної допомоги суїцидентами, стихійний характер профілактичної діяльності з попередження самогубств серед різних груп населення.

Надання кваліфікованої професійної допомоги людям, які потрапляють до групи суїцидального ризику, є необхідною умовою запобігання розповсюдженню даного виду девіантної поведінки в різних соціальних групах. Але саме через острах оприлюднення інформації велика кількість суїцидентів не звертаються до спеціалістів.